

Перспективи подальшого наукового пошуку ми пов'язуємо із дослідженням методичного супроводу аналітичної роботи студентів з нормативно-правовими документами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – Москва, 1984. – 444 с.
2. Приходченко К. Середовищний підхід до навчання та виховання молоді // Шлях освіти. – 2010. – №3. – С. 22–27.
3. Шульга А.А. Подготовка социального педагога к правозащитной деятельности в системе высшего профессионального образования. – Новосибирск, 2006. – 172 с.

Кичук Я.В.

ПРАВОВОЕ ОБРАЗОВАНИЕ СТУДЕНТОВ: ПРИОРИТЕТНОСТЬ АНАЛИТИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С НОРМАТИВНЫМИ АКТАМИ

В статье рассмотрены дидактические ресурсы университетского цикла правовых учебных дисциплин в контексте опережающего развития у будущих специалистов навыков аналитической работы с нормативно-правовыми актами.

Ключевые слова: компетенция, правовое образование, будущие специалисты.

Kichuk I.V.

LEGAL EDUCATION OF STUDENTS: THE PRIORITY OF ANALYTICAL WORK ON REGULATIONS

The article deals with didactic recourses of university legal education cycle in the context of development of future specialists' skills of analytical work on regulations.

Key words: competence, legal education, future specialists.

УДК 378.147

Авершин А.О., Яковенко Т.В.

СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Статтю присвячено розгляду компонентів системи становлення психолого-педагогічної компетентності студентів інженерно-педагогічного ВНЗ та обґрунтуванню педагогічних умов, що сприяють ефективному функціонуванню системи становлення психолого-педагогічної компетентності майбутнього інженера-педагога.

Ключові слова: психолого-педагогічна компетентність, становлення психолого-педагогічної компетентності, інженер-педагог.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства ознаменований становленням нової парадигми освіти, націленої на розвиток особистості в динамічно змінному світі. Відповідно до цього змінюються вимоги, що ставляться до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. Сучасний педагог професійної школи повинен стати кваліфікованим фахівцем, що добре знає не тільки свій предмет, але й здатним до різнобічної професійної й соціально-культурної діяльності, творчому саморозвитку. Однак, за даними АПН України, підготовка молодих фахівців більш ніж на дві третини не відповідає існуючому й перспективному попиту на ринку праці. Необхідно оптимізувати в цілому систему професійної підготовки відповідно до змін, що відбуваються в економічній і соціальній інфраструктурі, бо інноваційний підйом якісного розвитку всієї країни на новому рівні можливий при наявності компетентних фахівців.

Сформована ситуація вимагає від вищої інженерно-педагогічної школи вдосконалювання підготовки майбутніх інженерів-педагогів: їхня професійна кваліфікація повинна визначатися здатністю адаптуватися до умов, що швидко змінюються, психолого-педагогічною компетентністю, умінням постійно поповнювати й творчо використовувати свої професійні знання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Концептуальні основи професійної компетентності фахівців знайшли своє відбиття в психолого-педагогічних дослідженнях Е. Зеєра, Н. Кузьміної, В. Сластьоніна, А. Хуторського, М. Чошанова й ін. Однак, незважаючи на існуючий інтерес учених (Є. Білозерцева, Ф. Гоноболіна, І. Ісаєва, О. Коваленко та ін.) до проблеми формування професійної компетентності педагогів професійного навчання, становленню психолого-педагогічної компетентності студентів інженерно-педагогічного вузу належної уваги не приділяється, що вказує на актуальність даної статті.

Постановка завдання. Метою дослідження є здійснення наукового аналізу компонентів системи становлення психолого-педагогічної компетентності студентів інженерно-педагогічного ВНЗ та обґрунтування педагогічних умов, що сприяють ефективному функціонуванню системи становлення психолого-педагогічної компетентності інженера-педагога.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на дослідження вчених [1–8], ми встановили, що поняття “компетенція”, “компетентність”, “психолого-педагогічна компетентність” мають певні загальні складові, такі як знання, уміння, досвід діяльності, поінформованість у певній галузі знань.

Таким чином, психолого-педагогічну компетентність інженера-педагога ми визначаємо як інтегративну властивість особистості, що включає професійно ціннісну мотивацію, психолого-педагогічні знання й уміння, професійно-значимі якості особистості (активність, самостійність, критичність мислення), що відбиває його готовність і здатність ефективно здійснювати професійно-педагогічну діяльність в умовах середньої професійної освіти.

У структурі психолого-педагогічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів ми виділяємо наступні компоненти:

- мотиваційний компонент, що включає особистісно значимі мотиви й ціннісні установки, позитивне відношення до оволодіння психолого-педагогічними знаннями й уміннями, потреби їхнього застосування в практичній діяльності, самовиховання, саморозвиток і стимулює активність, самостійність, творчий прояв особистості в професійній діяльності;

- когнітивний компонент, що включає систему психолого-педагогічних знань, знань методики викладання спеціальних дисциплін на основі особистісно-орієнтованого підходу;

- діяльнісний компонент, що включає дослідницькі, організаторські, проектувальні вміння, що дозволяють реалізовувати технології формування педагогічних знань і вмінь, здійснювати організацію самостійної роботи, планувати навчально-виховну роботу, виявляти ускладнення, визначати способи вдосконалювання процесу професійної підготовки навчальних установ середньої професійної освіти, здійснювати психокорекцію;

- особистісний компонент становить сукупність педагогічно значимих особистісних якостей інженера-педагога професійного навчання: активність, самостійність у прийнятті рішень, критичність мислення й ін.

Розуміння класичного тлумачення поняття “становлення” як “виникнення будь-чого у процесі розвитку” [4], дозволили визначити “*становлення психолого-педагогічної компетентності майбутнього інженера-педагога*” як інтегрованого у своїй соціальній та особистісній значимості процесу придбання й нагромадження студентами певних якостей і властивостей особистості, а також системи психологічних і педагогічних знань та вмінь, тобто досягнення ними певного рівня психолого-педагогічної компетентності, розвиток якої

буде тривати протягом усієї активної професійної діяльності майбутнього педагога професійного навчання.

Визначимося з компонентами системи становлення психолого-педагогічної компетентності студентів інженерно-педагогічного вузу:

Мотиваційно-ціннісний компонент забезпечує розвиток позитивного відношення до психологічних і педагогічних знань та вмінь, підвищує мотивацію до їхнього засвоєння, формує ціннісне відношення до майбутньої професійної діяльності.

Змістовно-інформаційний компонент забезпечує придбання студентами психологічних і педагогічних знань та вмінь, а також досвіду практичної діяльності, що сприяє становленню психолого-педагогічної компетентності.

Діяльнісно-креативний компонент забезпечує включення студентів в активну пізнавальну й дослідницьку діяльність за рахунок використання методів проблемного викладу матеріалу, евристичних бесід, навчальних дискусій, виконання творчих проектів і ін.

Контрольно-оцінний компонент забезпечує встановлення зворотного зв'язку викладача зі студентами й одержання інформації про рівень психолого-педагогічної компетентності шляхом самооцінки, взаємооцінки, а також експертної оцінки й тестування.

Слід зазначити, що результативність роботи будь-якої системи залежить від того, у яких умовах вона функціонує. Від правильного вибору умов багато в чому залежать не тільки показники окремих педагогічних результатів, але й якість освіти в цілому. Нами виявлені наступні педагогічні умови, що сприяють ефективному функціонуванню системи становлення психолого-педагогічної компетентності майбутнього інженера-педагога професійного навчання:

– *розвиток позитивної мотиваційної сфери особистості майбутнього інженера-педагога на основі ціннісних установок системи освіти.* Реалізація умови здійснюється за допомогою використання інформаційних технологій, організації ділових ігор і тренінгів, метою яких є формування у студентів позитивної мотивації до діяльності, спрямованої на оволодіння даною компетентністю;

– *формування психологічних та педагогічних знань у рамках курсів: “Психологія”, “Вікова й педагогічна психологія”, “Методологічні основи професійної освіти”, “Дидактичні основи професійного навчання”, “Теорія виховної роботи”, “Методика професійного навчання”.* Використання зазначеної умови є доцільною, тому що сприяє не тільки формуванню знань про систему професійної освіти, але розвитку методичної компетентності, як однієї зі складових частин психолого-педагогічної компетентності, що допомагає студентам опанувати вміння й навички професійно-педагогічної діяльності;

– *використання в освітньому процесі інженерно-педагогічного вузу курсів “Основи інженерно-педагогічної творчості” і “Креативні технології”,* що розвивають творче мислення студентів і включають їх у різні види практико-орієнтованої діяльності. Реалізація умови здійснюється в процесі вирішення системи учбово-творчих завдань, моделювання ситуацій, наближених до життя.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розглянутий комплекс педагогічних умов є необхідним для становлення психолого-педагогічної компетентності студентів інженерно-педагогічного навчального закладу, майбутніх викладачів професійного навчання, тому що він сполучається з використанням можливостей системно-діяльнісного й особисто орієнтованого підходів, а також відбиває специфіку даного процесу й дозволяє його регулювати. Системне, цілісне уявлення про психолого-педагогічну компетентність майбутніх інженерів-педагогів, виділення її сутнісних рис та компонентів є теоретичною передумовою для подальшої розробки технології ефективного формування психолого-педагогічної компетентності в умовах вищого інженерно-педагогічного навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бобиенко О.М. Теоретические подходы к проблеме ключевых компетенций// Вестник ТИСБИ. – 2003: Режим доступа <http://www.tisbi.ru/science/vestnik/2003/issue2/cult3.php>.

2. Введенский В.Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога // Педагогика. – 2003. – №10. – С.51–55.
3. Зеер Э.Ф. Психолого-дидактические конструкты качества профессионального образования // Образование и наука. – 2002. – № 2(14).
4. Исаев И.Ф. Теория и практика формирования профессионально-педагогической культуры преподавателя высшей школы. – М., 1993. – 219 с.
5. Колесникова И.А. Педагогическая реальность: опыт междисциплинарной рефлексии: Курс лекций по философии педагогики. – СПб.: Изд-во “Детство-Пресс”, 2001. – 288 с.
6. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация: Пер. с англ. – М., “Когнито-Центр”, 2002. – 396 с.
7. Терехов П. Формирование педагогической компетентности специалиста в системе непрерывного социокультурного образования // Alma Mater (Вестник высшей школы). – 2003. – №2. – С.7–12.
8. Хуторской А.В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты. Доклад на отделении философии образования и теории педагогики РАО 23 апреля 2002. Центр “Эйдос”: Режим доступа <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>.

Авершин А.А., Яковенко Т.В.

СТАНОВЛЕНИЕ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ИНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Статья посвящена рассмотрению компонентов системы становления психолого-педагогической компетентности студентов инженерно-педагогического вуза и обоснованию педагогических условий, способствующих функционированию системы становления психолого-педагогической компетентности будущего инженера-педагога.

Ключевые слова: психолого-педагогическая компетентность, становление психолого-педагогической компетентности, инженер-педагог.

Averchin A.A., Yakovenko T.V.

PSYCHOLOGIC AND PEDAGOGIC COMPETENCE FORMATION OF ENGINEER-PEDAGOG STUDENTS AT INSTITUTE OF HIGHER EDUCATION

Psychologic and pedagogic competence system components of engineer-pedagog students at institute of higher education are examined in the article. Pedagogic conditions providing psychologic and pedagogic formation system of engineer-pedagog students at institute of higher education functioning are founded in the paper.

Key words: psychologic and pedagogic competence, psychologic and pedagogic competence formation, engineer-pedagog.

УДК 378.147

Альо́хін Р.П.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Стаття присвячена виявленню основних ознак критичного мислення, принципів побудови технології формування, етапів формування критичного мислення, форм організації діяльності студентів у процесі формування критичного мислення, а також методів оцінювання його сформованості у студентів.

Ключові слова: критичне мислення, компоненти критичного мислення, професійна компетенція, критерії критичної насиченості, етапи формування критичного мислення, дидактична модель формування критичного мислення.

Постановка проблеми. Згідно з національною доктриною розвитку освіти гуманістичні цінності освіти зумовлюють зміну авторитарно-дисциплінарної моделі